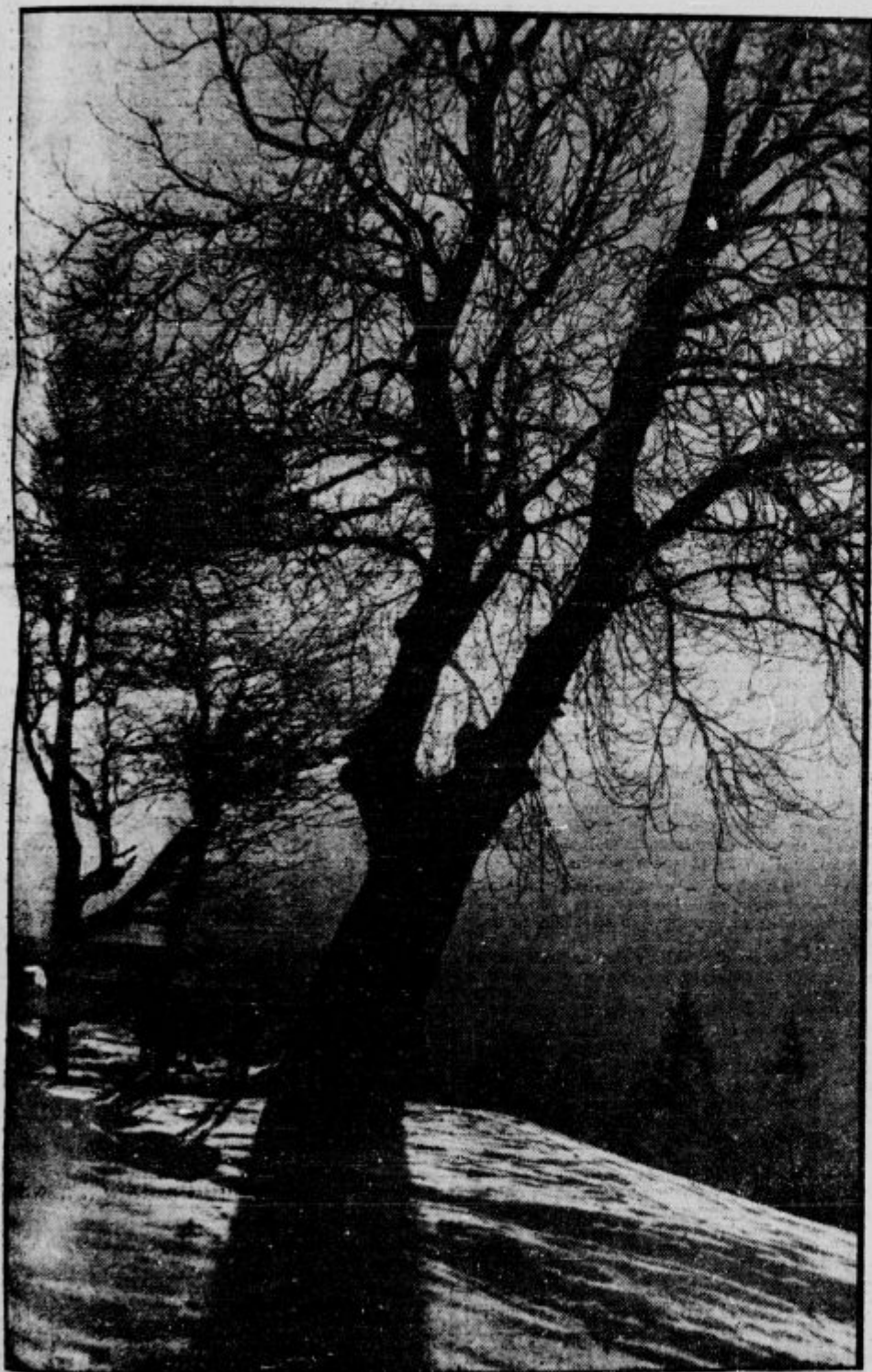

Domoljub

V Ljubljani 5. januarja 1944

57 — Štev. 1

V novoletnem jutru

— Ko kuješ svoj značaj —

Molk je več ko zlato

Znan je pregovor: »Govoriti je srebro, molčati pa zlato.« Vendar ta pregovor ne pove vse vsebine dragocenega molka. Molk je zaklad, ki je delež le velikih in največjih junakov boja in življenja.

Ko so med rusko-japonsko vojno Rusi admiral Roždestvenskega poslali z baltiškimi brodovjem tja v vode daljnega vzhoda, kjer je v sloveči bitki pri Cušimi to rusko brodovje bilo pokončano, se je admiral Roždestvenski prav dobro zavedal, kam so ga poslali. Toda mož je molčal. Molčal je tako vztrajno in odločno, da so ga začeli menovati »molčeči admiral«. Ta admiral je dobro poznal moč svojega brodovja, dobro je poznal tudi vso silo japonskega. Preden so ga poslali, je ruskim krogom zaupno dokazoval, da bo to delo brez uspeha, pa ni nič dosegel. Nato je dolge mesece molčal ter izvrševal svojo dolžnost. Molče je šel smrti naproti. Vsakdo drugi bi bil ob vsaki priliki in nepriliki govoril in govoril, kako se žrtvuje, toda s tem bi bil svojim vojakom jemal pogum. Ta pa je vso ogromno skrb za svoje brodovje, za življenje tisočev mornarjev in zase — nosil le sam. Tega bi ne zmogel vsak.

Neki pisatelj pravi: »Govor je velika reč, ni pa največja. Govor je delež časa, molk pa delež večnosti.« In je res tako.

Prav gotovo si že kdaj doživljal molčeči mir v božji naravi kje visoko v hribih. Morebiti si kdaj že stopil v tiste višave, kjer nobena stvar več ne cvete, kjer le divja koza še pleza po pečinah. Vidiš, tam te objame nepopisen molk. Skoraj bi človek dejal: Večni molk te sprejme vase. Človek se kar boji, da ne bi sprožil kake skale, da ne bi s tem motil tega veličastnega miru. Misel večnosti spreletava v takih hipih človeško srce.

Slavni potovalec Šved Sven Hedin, ki je mnogo potoval po Aziji, pripoveduje, kako je odkril sloveče gorsko jezero Manazavar v Tibetu. Zgledal je jezero v kotlini v sredi dveh orjaških gorskih vrhov. Okoli in okoli pa je vladal gluhi večni molk. Ta večnostni molk je potovalca in učenjaka tako prevzel, da so ga solze polile. Kar tam je pokleknil na skalna tla ter začel moliti neskončnega Boga.

Molk v naravi je res nekaj veličastnega, saj spominja na Boga, Večnega, Nespremenljivega. Bog sam je Mir. Pisatelj pravi: »Odkar je Bog svet ustvaril, počiva. Njegovo stvarjenje je dovršeno. Napočil je veliki počitek Njegove sobote, ki bo trajal do sodnega dne. Odkar je Bog sam spregovoril po svojem edinorojenem Sinu Jezusu Kristusu, molči. Zato je Bog nemirnemu in zgovornemu človeku taka veličanska skrivnost in uganka, ker tak človek ne razume božjega miru in ne ve, kaj je božji molk.«

Kje človek najde Boga? Ne v dnevnem trusu, marveč v samotni in tišini. Nad vrati trapistovskega samostana na Alzaškem je zapisano: »Samota — so vrata v nebesa.« Vsaj vsak dan enkrat naj bi človek v molku in tišini mislil na Boga. Vsaj enkrat na teden, ob nedeljah, naj bi človek svojo dušo obrnil k Bogu za več ko en sam hip. To je dan miru in počitka, ki ga je Bog določil. Vsaj ta dan naj bi se nekaj časa urili v molku ter premišljevanju večnih resnic, pa bi bili boljši kakor smo.

Tako pa je večini nedelja postala dan rogoviljenja. Ali je čudno, da zato doživljamo zdaj tolikšen nemir, da je tak trušč in hrup okoli nas, ko v mirnih dneh nismo znali v svetem molku govoriti s svojim Bogom?

Vojni dogodki preteklega tedna

Komunistične tolpe na Balkanu uničene

Iz Berlina poročajo 29. grudnia, da nemške čete v severovzhodni Bosni po načrtu razbijajo komunistične tolpe. Obširno poročilo nato navaja podatke o razbijanju teh tolpe tudi drugod na Balkanu ter pravi:

Po dosedanjih poročilih je imel sovražnik samo v zadnjih treh dneh 589 mrtvih in 442 ujetnikov. Poleg tega so bili zaplenjeni 4 metaleci min, 5 strojnica ter mnogo streliva in oskrbovalnega materiala. Znano rudniško mesto Vareš je bilo osvobojeno.

V vzhodni Bosni so imele tolpe tudi v obeh dneh pred božičem enako občutne izgube. Znašale so 588 naštetih mrtvih in 295 ujetih. Mnogi člani tolpe, ki so bili zaradi komunističnega vodstva zelo razočarani, so prebežali k Nemcem. Poleg tega so izgubili tolovajev 11 strojnica, 2 težka metaleci min, 1 protitankovski top in 500 pušk.

Cistilni nastopi na hrvaškem ozemlju južno od Kolpe, kjer je bilo zgrajeno glavno oskrbovalno področje, so se uspešno končali. V neprepletem gozdnem in gorskem ozemlju so se odlikovale poleg nemških čet tudi hrvaške edinice in domači samostojni oddelki. Naštetih je bilo 682 mrtvih tolovajev, 191 pa jih je bilo ujetih.

Po izpovedih številnih prisilnih mobilizirancev znaša število težko ranjenih tolovajev več sto. Bogat plen obsega 47 strojnica, 3 topove, dva metaleci min, protitankovsko orožje, nešteto drugega vojnega gradiva ter več skladišč streliva. Poleg tega je bilo zavarovanih nad 3000 glav goveje živine, 80 konj, 14 mul in 60.000 kg živil.

V srednji Albaniji je bilo zaključeno neko nadaljnje očistevalno podjetje, pri katerem so komunistični tolovaji izgubili 33 mrtvih in 344 ujetnikov, večinoma Hadogoljevih Italijanov. Zaplenjeni so bili topovi, strojna, metaleci min, puške, mnogo streliva in mul.

Vsepopold, kjer si danes na zahodnem Balkanu upajo komunistične tolpe iz svojih skrivališč, so težko napadene od nemških in zavezniških čet. Tako so morale napade v severni Hrvaški plačati s 45 mrtvimi in 25 ujetimi, v severni Črni gori pa so izgubile v bojih za neko manjše mesto, ki je ostalo trdno v nemških rokah, nadaljnjih 50 mož.

Pri očistevalnih nastopih v srednjobosanskih goriških predelih so nemške čete naštele na močno komunistično tolpo. Vodil jo je angleški stotnik Jesseries. Tolpajci so bili uničeni ter so imeli nad 300 mrtvih. Med 38 ujetniki so se nahajali tudi angleški stotnik ter dva podčastnika, ki so bili zadnji ostanek angleškega zveznega poveljstva pri tolpah. Angleški zvezni štab je bil s temi zadnjimi tremi vojaki v celoti uničen ali zjet.

Nemško uradno poročilo 2. januarja pa poroča, da je bil s pomočjo vojne mornarice očiščen komunistični tolp tudi otok Mijet v Jadranskem morju.

Boji v Italiji

Nemško uradno poročilo 29. decembra naglašja, da je bil dan na tem bojišču mirca.

Dne 28. decembra se glasi nemško uradno poročilo, da je bilo več krajevnih bojev, v katerih so nemške čete severno od Venafr zaradi sovražne premoči v hudem boju izgubile eno višino. Pri Ortoni pa so Nemci zadali sovražniku hude izgube, nakar so izpraznile razbitine v Ortoni.

Po nemškem poročilu od 30. decembra so Nemci jugovzhodno od Volturna uničili sovražno oporišče, zajeli posadko ter mnogo plena.

Nemško poročilo od 31. decembra naglašja, da je bil vržen nazaj sovražni bataljon, ki se je bil izkrcal za hrbtom nemških prednjih straž blizu Minturna. Drugod je sovražnik močno obteljeval ter tako pripravljaval nove napade.

Nemško poročilo od 1. januarja pravi, da je sovražnik pač sprožil nekaj snovkov, ki pa so jih Nemci odbili. — Dne 2. januarja pa nemško poročilo sporoča zgolj o manjših krajevnih spopadih.

Huda obrambna bitka na vzhodu

Nemško uradno poročilo 28. XII. pripoveduje o hudih obrambnih bojih na vsej fronti, kjer je sovražnik napadel, pa je bil odbit.

Dne 29. XII. se uradno nemško poročilo glasi, da je sovražnik zlasti pri Žitomiru silno napadal ter je zabil nekaj klinov, ki pa so bili vsi prestreženi. Drugod na severu pa so sovjetski napadi propadli.

Nemško uradno poročilo 30. XII. naglašja, da je nemški protinapad severno od Kirovega grada močno napredoval, medtem ko so nemške čete pri Žitomiru v obrambi uničile 72 oklepnikov. Mesto Korosten je bilo po silovitih bojih opuščeno. Pri Vitebsku je bilo uničenih 28 oklepnikov.

Nemško uradno poročilo 31. XII. navaja, da je nemški protinapad pri Kirovem gradu, ki je trajal 4 dni, popolnoma uspel ter je zajel mnogo plena in ujetnikov. Pri Žitomiru in Vitebsku se obrambni boji nadaljujejo. Zadnja dva dni je bilo na vzhodnem bojišču uničenih 240 oklepnikov.

Uradno poročilo od 1. januarja pripoveduje, da je sovražnik pri Nikopolju močno napadel, pa je bil odbit. — Pri Kirovem gradu je bila uničena močna sovražna bojna skupina, ki se je žilavo branila. — Pri Žitomiru je bilo uničenih 59 oklepnikov. Nemške čete so prehajale tukaj v uspešne protinapade, nakar je bilo mesto Žitomir vnovič izpraznjeno. — Pri Rečici je končal boj, ki je trajal več dni. Sovražnik je tukaj izgubil mnogo ujetnikov, 58 oklepnikov, 226 topov in mnogo drugega orožja.

Naredba o obvezni vojni službi

Uradni list »Verordnungs- und Amtsblatt des Obersten Kommissars in der Operationszone Adriatisches Küstenland« v Trstu z dne 7. XII. je prinesel te navedbe Vrhovnega komisarja:

Velja za ozemlje »Jadransko Primorje«

Vsi prebivalci na operacijskem ozemlju »Jadransko Primorje« so zavezani, dati vse svoje moči za namene te vojne.

Zato odjemam na podlagi danih mi pooblastil:

Člen 1. Italijanski državljani v zakonu o civilni mobilizaciji z dne 31. oktobra 1942 navedenih starostnih razredov so zavezani vojni službi.

Izjeme določam jaz.

Člen 2. Obvezna vojna služba se opravlja z orožjem ali brez orožja.

Člen 3. Obveznosti vojne službe zadosti, kdor prostovoljno služi:

a) v domobranskih oddelkih, b) v službi obnove, c) v nemški vojski, pri orožni SS in pri nemški policiji, d) v Todtovi organizaciji, e) v oddelkih nove italijanske vojske. Prijave za vstop v katerega zgoraj navedenih oddelkov se lahko upoštevajo tudi po že izdanem pozivu.

Obveznosti vojne službe zadostijo nadalje vse osebe, ki opravljajo posle, katere sem označil kot vojnovažne ali ki se prostovoljno obvežejo za delo v Veliki Nemčiji.

Člen 4. Izbiro obveznikov kakor tudi način njihove uporabe določam jaz. Kolikor bi bile s tem prizadete vojske koristi, se predhodno doseže sporazum s pristojnimi vojaškimi oblastvi.

Pri uporabi se upoštevajo narodna pripadnost, telesna sposobnost in poklicna izobrazba.

Člen 5. Kdor se odtegne obveznosti službe, se kaznuje v denarju ali s kaznjeno na prostosti v neomejenem obsegu, v hudih primerih pa s smrtjo.

Člen 6. Za izvrševanje te navedbe potrebne določbe izdam posebej.

Kolikor se glede na obveznost vojne službe vpočle kdo v novo italijansko vojsko, se vpočle kdo za zadevnih predpisih za italijansko vojsko.

Zakon o civilni mobilizaciji z dne 31. oktobra 1942 se uporablja, kolikor posamezne določbe ne nasprotujejo tej naredbi, se ne spremenijo ali ne razveljavijo.

Trst, dne 29. novembra 1943.

Vrhovni komisar: Rainer s. r.

Ustanovitev domobranskih oddelkov

Člen 1. Za pomoč pri vzdrževanju javnega reda in varnosti na operacijskem ozemlju »Jadransko Primorje« se lahko ustanovijo domobranski oddelki.

Kakor se glasi nemško poročilo 2. I. je sovražnik pri Nikopolju spet imel hude izgube. Pri Žitomiru se boji nadaljujejo. Pri Vitebsku so nemški protinapadi očistili ozemlje sovražnika, ki je tukaj zaman poskušal predreti.

Verska »svoboda« v Sovjetiji

Metropolit pravoslavne cerkve v Minsku je objavil poslanico, v kateri ugotavlja, da je boljševiška država 25 let ovirala belorusko cerkev v izpolnjevanju njenih dolžnosti. V 20 letih sovjetskega gospodstva je bilo v Rusiji uničenih 24.000 cerkva in samostanov in okoli 120.000 svetišč spremenjenih v zabavišča in skladišča. V letu 1941. ni bilo v Minsku več nobene cerkve, v Beli Rusiji ni bilo več nobenega škofa in sploh ni obstajala nobena bolj ali manj omembe vredna cerkvena organizacija. V primeri z uničevalnim delom boljševizma povzdiguje nato metropolit prebujenje cerkvenega življenja pod nemško upravo. Tako je v Minsku, kjer do leta 1937. ni bilo od 29 obstoječih cerkev več nobene, sedaj ponovno sedem uporabljivih cerkva. Sovjetsko trditev, da v Sovjetski zvezi več ne preganjajo cerkve, označuje metropolit kot politično laž boljševikov. »To prepričanje,« tako pravi metropolit v svoji poslanici, »hočeta moskovski nadškof Sergij in primas anglikanske cerkve v Angliji cantenburški nadškof svetu sugerirati. Vendar pa se ne sme pozabiti, da je v Sovjetski zvezi prevladujoča doktrina še vedno marksizem. Načelo marksističnega nauka pa je: vera je opij za narod. Zato je kaj težko verjeti izvajanjem canterburškega nadškofa, ker je pred dvema letoma govoril ravno obratno kot danes.

Člen 2. Domobranski oddelki se sestavijo iz mož, domačih in bivajočih na operacijskem ozemlju »Jadransko Primorje«, ki so sposobni za službo z orožjem in se prostovoljno javijo.

Člen 3. Služba v domobranskih oddelkih je vojna služba v smislu moje naredbe o obvezni vojni službi na operacijskem ozemlju »Jadransko Primorje« z dne 29. oktobra 1943.

Člen 4. Oblast poveljevanja domobranskim oddelkom izvršujejo v mojem imenu pristojni višji SS- in policijski vodje.

Člen 5. Pripadniki domobranskih oddelkov prejemajo po natančnejših določbah, ki jih izdam, za kritje svojih osebnih potreb vojaško plačo po službenih činih. Svojem vpočlicanih se za kritje življenjskih potreb lahko dovoli vzdrževalna.

Pri izvrševanju službe poškodovani pripadniki oddelkov so deležni preskrbe za vojne poškodovance. Svojem vpočlicanih, padlih pri izvrševanju službe ali umrlih za posledicami izvrševanja službe, se lahko dovoli preskrba za preostale.

Člen 6. Za ustrojstvo domobranskih oddelkov potrebne izvršilne določbe k tej naredbi izdajo pristojni višji SS- in policijski vodje.

Za izvršilne določbe je potrebna moja pritrditev.

Člen 7. Ta naredba ima vztrajno veljavnost od 1. oktobra 1943.

Trst, dne 6. decembra 1943.

Vrhovni komisar: Rainer s. r.

Roosevelt je zadovoljen - ne pa časnikarji

V »Slovenec« smo nedavno brali to-le: Severno-ameriški novinarji niso zadovoljni z odgovori, dobljenimi od Roosevelta na njihova vprašanja. Državni predsednik Združenih držav je namreč zgolj odgovoril, da je bilo njegovo nedavno potovanje tako glede bodočega zavezniškega bojevanja, kakor tudi glede bodočega mirovne organizacije kronano s polnim uspehom, vendar pa ne more reči, kdaj se bo vojna končala.

Novi denar na Filipinih

Kakor znano je Japonska nedavno omogočila ustanovitev samostojne filipinske države. Zdaj je ta država dobila tudi svoj denar. Novi filipinski parlament je sprejel dva važna zakona, in sicer zakon o ustanovitvi denarne banke in zakon o uvedbi nove filipinske valute. Podlaga ji bo pezo, ki bo razdeljen na sto centavov.

Naloge sedanjega slovenskega rodu

Novoletno voščilo predsednika generala Rupnika

Za novo leto je predsednik Pokrajinske uprave g. general Rupnik po radiju nagovoril Slovence med drugim takole:

»Naših upov in želja za bodočnost pa ne smemo zaupati kar mlademu letu, temveč se — ne glede na koledar — smemo zanašati samo na lastno silo, na našo neupogljivo voljo in na naš pogum, da hočemo živeti.

Sicer smo prav majhen narod, najmanjši v Evropi, vendar pa kljub temu že 1400 let z največjimi narodi našega domačega kontinenta skupaj prenašamo veliko trpljenja in veselja, ki ju usoda dodeljuje tudi njim. In če meseca septembra, ko nas je izdajstvo združenih badoljevcev in boljševikov oklepalo v smrtnem objemu, če tedaj nismo propadli, ne bomo propadli niti v bodočnosti, ker smo pač v svojem jedru zdrav in delaven narod, ki se veseli življenja in zaupa v Boga.

Vsekakor nam je ob septembrski, za življenje nevarni krizi, pomagala Nemčija, ki ji bomo za to večno hvaležni. Toda Nemčija bi nam ne bila pomagala, če bi se ne bila prepričala, da živeti hočemo ter znamo za svoj obstoj tudi pridno delati in se hrabro boriti.

Za varstvo in za mogočno pomoč branilca vse Evrope, velikega soseda nemškega naroda, se moramo torej zahvaliti tistemu delu naših slovenskih rojakov, ki si je ohranil zdravega duha, namreč:

Prvič: hrabrim, prostovoljnimi protikomunističnim milicijam, ki so v obupnem položaju kljubovali dvojnemu objemu komunistov in badoljevcev ter so se s težko borbo prebili do nemških mej in v Ljubljano, da od tukaj pod vodstvom junaka nemške oborožene sile z nezlomljivim pogumom nadaljujejo boj in se na novo organizirajo kot Slovensko domobranstvo.

Drugič: Korajžnim in svoje dolžnosti se zavedajočim kmetom, ki so svojo grudo obdelovali tako dolgo, dokler je niso morali napojiti z lastno krvjo, ali pa so — z nje pregnani — zagrabili za orožje ter dopolnili domobranstvo in se sedaj pripravljajo na končni obračun s tolovaji.

Tretjič: Pridnim, sposobnim in narodno zavdnim delavcem, ki so ob strojih ali s svojim orodjem storili svojo dolžnost ter niso zapustili svojih mest, ne glede na skromne mezde, hkrati pa tudi prezirajoč zapeljiva vabila židovsko-boljševiške internacionale.

Četrty: Svojim dolžnostim vdanim in ljudstvu zvestim uradnikom, duhovnom, zdravnikom, solnikom, inženirjem in drugim državnim, javnim in zasebnim uslužbenim, prav tako pa pripadnikom svobodnih poklicev, ki se od lažnih propagand niso dali zapeljati, temveč so z dostojno večino slovenskega ljudstva vzdržali pred sleparskimi obljubami sovražnikov ter so vztrajali ob hudih grožnjah in kljub terorju rdečega podzemlja, posebno pa se časnikarjem, ki s svojo odločno in jasno besedo dajejo boj proti komunizmu duhovno oporo.

Petič: Večjemu delu slovenske mladine, ki jo je samo zdravje in veselje do življenja ter se z zanesljivo pravimi občutki povezanosti z domačo zemljo in njenim ljudstvom prirojeno zgraža nad duhovno, moralno in fizično pokvarjenostjo svojih tovarišev in tovarišic, razjedjenih od židovskega strupa. Zato se tudi prezirljivo obrača od njih ter je odločena, da sebi in vsemu svojemu narodu z mladostno krepkimi udarci skuje bolj zdravo, za plodno delo bolj vneto, lepšo, sončnejšo in srečnejšo bodočnost.

S temi pozitivnimi prvinami in z lastnimi močmi moramo in tudi bomo kot pravi evropski narod — ne glede na ovire in težave — še nadalje v še večji meri izpolnjevali svojo dolžnost. Posebno bomo pa svoje dolžnosti izpolnjevali tudi s preziranjem morebitnih nasprotij udarcev, ki našega poguma nikakor ne bodo ohromili, temveč ga še okrepili.

Nato je pozval vsa Slovence, naj se otresejo vse nevednosti, sebičnosti, stremušstva in korupcije ter naj se oprimejo kreposti, ki bodo narodu dale moč, da bo svoje velike naloge lahko izpolnil. Te naloge so težke:

»Najprej moramo v naši mali pokrajini napraviti red! To se pravi: mi moramo iztrebiti

komunizem in pokončiti njegove požigalske drhali, zagotoviti si moramo varnost in mir, odstraniti razdejanje, uresničiti obnovo, vse kmetijstvo spet dvigniti na višek, oživiti spet industrijo in obrt itd. itd. Seveda moramo hkrati z vsem tem obnoviti ali ustanoviti tudi vse za te namene potrebne organizacije.

Z uspešnim uresničenjem vseh teh del in prizadevanj bomo dokazali, da smo, čeprav majhen, vendar vrl, prizadeven, pošten in hraber narod, ki bomo — kljub vsem vojnim težavam — iz naše domovine spet lahko uredili naš prepleti vrt — naš tolikokrat opevani zemeljski paradiž. Hkrati bomo pa doprinesli dokaz, da te naše prelepe domovine nikakor nismo voljni izročiti židovskim politikomisarjem, naj bi nas — kot izhiračju in smrti zapisane sužnje — odvlekli v tundre in tajge severne Rusije in Sibirije — polnit židovske denarne vreče.

Tako vidite, da se program za ustvaritev našega novega življenja ne da prisiliti v koledarski predel enega samega leta. Sedaj vemo, da je naše vstajenje odvisno samo od nas samih, da moramo svojo voljo in svoje moči zastaviti trajno, ter sta zato potrebni edinost in disciplina.

Ne glede na koledar je začetek že storjen. Protikomunistične manifestacije v mestu Ljubljani in po pokrajini, sklep z domačji pregnanimi deželanov, da bodo delali in se borili do zmage, oklic predstavnikov vseh slojev vsem Slovincem in Slovenkam na neizprosno boj zoper komunizem, neodoljiva borba in organizacijski napredki našega domobranstva, prav posebno pa še boj, ki ga je naše domobranstvo rama ob rami v zvestem bojnem pobratimstvu s hrabrim nemškim vojakom proti dvajsetkratni premoči junaka in zmagovito dobojevalo v borbi za Kočevje, naš slovenski Alcazar, vse to nam daje pravico za trdno vero v končni uspeh.

Vse, ki niso komunisti, je treba likvidirati!

Poziv Centralnega Komiteja Komunistične stranke

Ze več ko dve leti dopovedujemo zaslepljenim ljudem, da OF vodijo komunisti, ki hočejo s pomočjo OF in tistih slepcev, ki so drli z njimi, priti v slovenskem narodu na vrh. Do zdaj smo doživljali le to, da je bilo mogoče ljudem odpreti oči, ko so sami videli, kaj komunisti počno. To se je najbolje videlo na Dolenjskem in Notranjskem. Niso pa tega hoteli uvideti dolgo časa Gorenjci in Goričani, ki so mislili, da je OF res kaka narodna slovenska osvobodilna organizacija. Tam so namreč komunisti slepli ljudi, češ da sploh niso komunisti, marveč zgolj Slovenci. Ko so vrhu vsega vrgli med gorenjske in goriške Slovence še laž o »leci gardie«, je bilo to zaslepljenim rojakom dovolj, da so jim verjeli.

Mi pa, ki že več ko dve leti in pol od blizu doživljamo komunistično »osvobodilno« delovanje, vemo, da je komunistom OF bila zgolj trapasta priprava, ki so se je posluževali, da so mogli uresničiti svoje namene: izvesti veliko komunistično revolucijo na grobovih slovenskega naroda. To je zdaj pri nas spoznal že vsak slepec. Zato je tudi odpor zoper komunizem tako mogočno narastel v vseh krogih našega naroda.

Zadnje čase pa doživljamo, da so komunisti začeli tudi na Gorenjskem in Goriškem po načrtu moriti — »likvidirati« vse tiste svoje priistaše, ki so bili sicer pristaši OF, niso pa bili komunisti. Komunistična stranka je v začetku meseca oktobra mislila, da je zdaj na Slovenskem že dovolj močna, da sama prevzame oblast v roke ter se iznebi vseh drugih narodnih Slovencev, ki so do zdaj bili v OF, ne da bi hoteli postati komunisti. Zato so se začeli množinski umori tudi po teh krajih.

Zdaj pa imamo v rokah pisane dokaze, kaj komunisti nameravajo. Pred kratkim je domo-

S to vero vam kličem, Slovenci in Slovenke, da nastopa borba, ko si boste s svojim prizadevanjem, s svojim delom in s svojo trdno vero v zmago lahko svoja imena za večno zarisali v zgodovino naše domovine in vsega slovenskega naroda.

Očetje in matere, sinovi in hčere, s takim prepričanjem in to trdno vero vas kličem — ne samo za kratko dobo leta 1944, temveč za ves vek te slovenske generacije, ki bo s svojo evropsko zavestjo za dolžnost oživela naše novo življenje in možato sodelovala pri novi ureditvi Evrope.

*

Te novoletne besede predsednika generala g. Rupnika so nam resnično oznanilo lepše bodočnosti, ki jih bo ves naš narod z največjim veseljem in zadoščenjem pozdravil.

Zdaj ni čas, da bi se kakor koli spuščali v kaka strankarska trenja, marveč moramo vsi do zadnjega Slovenca krepko zgrabit za delo, da bo naš slovenski dom očiščen komunističnega razbojništva, da bodo Slovenci ob prihodnjem novem letu mogli spet enkrat mirno in dostojno obhajati sveti božič in praznike božjega miru.

Komunizem mora biti uničen — to nam veleva že naša narodna samoohranitev, če kdo že ne bi hotel priznati, da to veleva tudi krščanska in človečanska dolžnost. Poziv Centralnega Komiteja Komunistične stranke, ki ga prinašamo na drugem mestu, dovolj jasno kliče, da bo slovenskega naroda konec, če bi zmagala rdeča revolucija.

Zato se bomo toliko bolj odločno oklenili navodil svojega predsednika ter bomo ne glede na žrtve in napore šli polni vedrega poguma na delo in boj v novem letu!

branska patrolja nenadno presenetila komunističnega sla, ki je raznašal najbolj zaupno pošto Komunistične stranke in njenega Centralnega Komiteja. Pri njem so našli mnogo gradiva, zlasti pa dve važni izjavi:

Dne 10. oktobra je Komunistična stranka izdala poziv, kjer se naglašalo, da se je zdaj treba pripraviti na komunistično revolucijo po načelih »naših največjih učiteljev Lenina in Stalina«. Ta poziv tudi veleva, naj se zdaj komunistična stranka ne otrese zgolj fašizma in hitlerizma, marveč vseh, ki kaj imajo. »Naša pot ne vodi čez demokratično ljudsko revolucijo k oboroženi vstaji, temveč gre čez oboroženo vstajo k socialistični revoluciji.« Tako veleva ta komunistični oklic.

Centralni Komitet Komunistične stranke pa je k temu pozivu dodal svojo deklaracijo, ki je tako važna, da jo moramo dobesedno prinesiti. Glasi se:

Strogo zaupno!

Samo za organizacije partijel

Deklaracija CK — KPS

K pozivu KPJ je CK zavzel sledeče stališče

CK se zaveda in poudarja, da je pri sedanjem političnem položaju napočil čas za izvršnje socialistične revolucije.

CK se zaveda, da je globok prepad med KPS in med liberalci, krščanskimi socialisti in ostalimi politično usmerjenimi elementi v OF.

CK se dalje zaveda, da se mora na predvečer revolucije prenehati z vsako skupnostjo z meščanskimi elementi v OF, ker so to izključno samo protirevolucionarji in taki elementi, ki so iz koristljubja prodali svoje prepričanje, in streme za gospodstvom v novi kapitalistični

državi in ki nimajo nobenega razumevanja za delovni svet.

V pravem spoznanju sedanje revolucionarne situacije CK sklene, da se izvede sledeče nepreklone ukrepe, ki so potrebni, da se zmagovito izvede revolucija:

1. Vsi voditelji v OF, ki pripadajo kakšni meščanski smeri, se morajo likvidirati.

2. Vsi veleposestniki, kapitalisti, industrijci in kulaki se morajo likvidirati.

3. Vsi voditelji in funkcionarji meščanskih strank, ki niso na delu v OF ali pa pri NOV in kateri ne bodo likvidirani tam, se morajo likvidirati.

4. Vse voditelje bele garde se mora likvidirati.

5. Vse voditelje plave garde se mora likvidirati.

6. Vse SS-ovce in gestapovce se mora likvidirati.

7. Vse intelektualce, študente in kavarniške političarje se mora likvidirati.

8. Vse duhovnike, ki so se izjavili proti delavstvu, se mora likvidirati.

9. Vse bivše jugoslovanske oficirje, tudi one, ki so pri NOV, se mora zapreti.

10. Vse duhovnike se mora zapreti. Cerkve ostanejo zaprte, iste se ne sme rušiti. Represalije se sme izvajati samo na drugih cerkvenih posestvih.

11. Vsa vojaška odposlanstva kapitalističnih držav, ki se nahajajo pri NOV, se mora prisiliti, da odpotujejo. Vsak daljnji razgovor je prepovedan.

12. Vse osebe, ki se protivijo našemu osvobodilnemu boju, se mora že sedaj tajno odpreliti in predati NOV. Iste se mora likvidirati samo v slučaju, ako to situacija ali pa zunanji položaj zahtevata.

13. Vsi meščanski časopisi ne smejo izhajati. Radioaparate se mora takoj odvzeti.

14. Vsi javni uradi in vse življenjsko važne ustanove kakor tudi prometna središča se morajo takoj zasedeti z oddelki NOV.

15. Vsi ti ukrepi se morajo izvesti na dan, ki bo za to določen.

16. Vse likvidacije morajo izvršiti posebni oddelki partije.

Partijske organizacije na terenu in v oddelkih NOV morajo skrbeti za najstrožjo tajnost teh navodil. Samo najvažnejši stari člani, funkcionarji partije, smejo vedeti za ta navodila; samo ti so določeni za določitev krivcev.

Zivela socialistična revolucija!

Zivio Stalin, vodja vsega delovnega ljudstva!
Za CK — KPS:

Boris Kidrič

Iz te deklaracije je zdaj vsakomur razvidno, da v OF ni prostora za nikogar drugega kakor le za komuniste. Vsakdo, ki je kaj drugega, bo likvidiran — umorjen! Pomorjeni bodo tudi tisti, ki so doslej v svoji slepoti podpirali komunistično OF. Ne bo nikomur pomagala niti članska izkaznica OF niti ne bodo pomagala potrdila, koliko je kdo iz svojega premoženja za OF že daroval. Komuniste prav tako nič ne briga, ali se je kdo za OF boril. Če ni komunist, bo umorjen, prav tako, kakor bodo pomorjeni vsi tisti, ki so se dosledno borili zoper komunizem. Prav vse, kar ni komunistično, bo pomorjeno, če seveda zmaga komunizem.

Toda zmagal ne bo! Zdaj, ko se ves naš narod dviga v boj zoper komunizem, ko nemške čete na jugu razbijajo to zločinsko golazen, zdaj je čas, da tudi slepci spregledajo in se pridružijo borcem za svobodo slovenskega naroda. Boj zoper komunizem je boj za svobodo, za življenje in narodni obstanek!

To naj si zapomnijo vsi tisti, ki so še doslej verovali lažjivim geslom tega hudičevega izrodka, ki se imenuje komunizem!

Pogreb petih kočevskih junakov

V ponedeljek 3. januarja 1944 je ležalo v ljubljanski frančiškanski cerkvi novih pet junakov mučencev iz Kočevja. Zločinski komunisti so jih zadnjič ob razbojniškem napadu na Kočevje odvedli v okolico tega mesta in jih nagnali v goreče barake, kjer so junaki za dom in vero živi zgoreli. Zdaj so domobranci ostanke mučencev pripeljali

Kaj je NOVEGA

Ob 60 letnici kanonika dr. Klínarja

Dne 29. decembra 1943 je dopolnil 60. leto svojega življenja veleugledni in vele-delavni ljubljanski stolni kanonik in mestni župnik g. dr. Tomaž Klínar. Jubilant se je rodil na Jesenicah 29. decembra 1883; v mašnika je bil posvečen 15. julija 1907; stolni kanonik pa je postal 1. 1924. In arhiidikonu, krepkemu možatemu in v prizadevanju za vse dobro neodjenljivemu Gorenjcu želimo iz dna srca, naj Bog jubilarntovo delo v blagor Cerkve in naroda še naprej podpira z najobilnejšim blagoslovom!

d Božična prireditev za begunce. Kmečka pisarna v Ljubljani je za begunce z dežele preskrbela v frančiškanski dvorani lepo prireditev. Na sporedu je bilo petje pevskega zbora velikih križarjev, nekaj prisrčnih prizorčkov, v katerih so nastopali predvsem otroci, in govor župnika g. Škulja, bivšega poslanca. Prireditev je napravila na udeležence globok vtis. Deklamacije otročičkov in govor g. Škulja sta mnoge begunce ganila do solz. Privkrat se je prireditev vršila na svet dan, ponovila pa se je na Štefanovo dopoldne in popoldne. — Tudi drugod po Ljubljani je bilo letos mnogo izredno uspešnih božičnih, zlasti domobranskih prireditev.

d Nakazila usnja čevljarjem za mesec januar 1944 bo izdal Pokrajinski gospodarski svet v Ljubljani iz tehničnih razlogov šele od dne 7. januarja 1944 dalje.

d Na Goriško in Tržaško pojdejo. O božičnih praznikih si opazil na ulicah mlade fantje v vojaških oblekah. Na čepicah se jim je blestel trikoten slovenski znak — na prsih pa majhen ščit, prav tako v narodnih barvah. To so fantje, ki dvigajo duha slovenskemu Primorju. To so fantje, ki so se zakleli, da bodo rešili Goriško in Tržaško komunističnih tolp.

d Do 20.000 raznih beguncev živi sedaj v Ljubljani.

d Obiski ranjencev iz Kočevja in vseh drugih bolnikov, bivaajočih v bolnišnici za duševne bolezni na Studencu, so dovoljeni odslej vsak dan. Čas za obiske je od 14.30 do 16. Čas je odrejen tako, da se obiskovalci lahko odpeljejo iz Ljubljane z avtobusom, ki odhaja iz Tavčarjeve ulice ob 14.

d Maše s slovensko pridigo so sedaj vsako nedeljo in praznik ob 9 zjutraj v goriški cerkvi na Kostanjevici.

d Priprave za začetek slovenskega pouka v Gorici in v okoliških krajih so v teku. Otroci je povsod več kot dovolj. Zato goriški Slovenci pričakujejo, da bo pristojna oblast odprla slovenske šole tudi v Gorici.

d Tako je prav. V Gorici kakor tudi v pokrajini objavljajo oblasti odredbe tudi v slovenski, kar odgovarja sestavi prebivalstva na Goriškem.

d Po 3 kg kornu za vsako kokoš sme obdržati goriški pridelovalec.

v Ljubljano, kjer je bil v ponedeljek pogreb, ki je imel strogo vojaški značaj in sicer v sledečem redu: križ, venci, domobranski pevski zbor, trobeniči, častna straža, zastopstvo slovenskega domobranstva, duhovščina, krste in častna straža. Čeprav je bilo jutro zelo hladno, so delali ob prenosu komunističnih žrtev na grajsko pokopališče junakov iparir tisoči ljubljancev, ki so z mirno resnobo in vidnim sočustvovanjem gledali sprevod slovenskih junakov. Pet novih žrtev zločinskega, brezbožnega komunizma je vilo v srca tisočev Slovencev povečano voljo in pogum do popolne zmage nad komunizmom, največjim sovražnikom slovenskega naroda.

d 1300 ukradenih rjuh, vrednih najmanj 100 tisoč lir, je odkrila policija v Brumi pri Gradiški. Policija izsleduje oškodovance, ki jim hoče povrniti ukradeno blago.

d Zrtve banditov. Nedavno so v Ribnici na Pohorju slovesno pokopali Mirka Lesjaka, njegovo ženo Katarino in Siniona Ilrastnika, ki so padli pod žrtve banditov.

d Vino so dobili za praznike. Preskrbovalni urad v Trstu je določil, da prejmejo vsi prebivalci na področju te občine v dobi od 23. decembra do 5. januarja po en liter vina na osebo in sicer po 14 lir za en liter.

d Nekaj hvalevrednega. Dve ljubljanski posestnici, ki imata lično hišo pod Rožnikom, sta naslovili na prezidenta generala Rupnika človekoljubno in domoljubno ponudbo, da dasta svojo hišo na razpolago za ranjene in bolne domobranci. G. prezident je z zahvalo vzel na znanje velikodušno ponudbo in jo je nato odstopil poveljstvu slovenskega domobranstva.

d Božični cigaretni dodatek po 20 cigaret je prejel delavstvo v tržaških industrijskih obratih. d S 1. januarjem so uvedli nakup tobaknih izdelkov na karte. Nakaznice niso dobili moški izpod 18 let, niti ženske izpod 22 in nad 55 let.

d Na bojišču so padli sledeči rojaki-domobranci iz Sorice: Janez Markelj iz Zgornje Sorice, Anton Jensterle iz Spodnje Dajne ter Franc Lauter iz Zalega loga. Kot žrtev komunističnega napada je padel znani posestnik Alojzij Jemec iz Daves.

d Nadzorstvo nad istrskim vinom. Prefekt tržaške pokrajine je odredil, da mora biti vse vino, ki prihaja iz puljske pokrajine v Trst, opremljeno s posebnim prevoznim dovoljenjem, ki ga izda pokrajinski prehranjevalni odsek v Trstu ali Pulju. Vse istrsko vino, ki bo na razpolago tržaški pokrajini bodo upravljali v skladišču. Z vinom bo razpolagala tržaška občina, v svrhu razdeljevanja v količinah in po ceni, ki jo bo določil pokrajinski prehranjevalni odsek.

d Še vedno granate. Otroka Vladimir in Lidija Poberaj iz Solkana sta pobrala na polju ročno granato. Ta se je razletela in Vladimiru hudo hudo ranila po vsem telesu. — Slična nesreča se je zgodila tudi na Kalvariji pri Podgori. — Petrinji Vovk iz Gradišča je eksplodiral med igrano nabojo in jo hudo ranil po nogah in obrazu.

NOVI GROBOVI

† Duh. svetnik Vovko Franc

Dne 21. decembra 1943 je umrl v St. Petru pri Novem mestu duhovni svetnik in župnik v pokopju Vovko Franc. Truplo po vsej Dolenjski znanega in povsod priljubljenega duhovnika so pripeljali v petek, 24. dec. v Novo mesto in ga ob 11 dopoldne ob veliki udeležbi ljudstva položili k počitku na novomeškem pokopališču. Duhovni svetnik Vovko se je rodil 23. avgusta 1879 v Skoecanju pri Mokronogu. Mašniško posvečenje je prejel leta 1903. Kjer koli je služboval, si je s svojo ljubeznivostjo in požrtvovalnostjo pridobil vse ljudstvo. Posebno se je zavzemal za katoliška društva in Marijine organizacije, katerih vzoren voditelj je bil ves čas svojega dušnega pastirstva. St. Peter je z njim izgubil pravega očeta in svetovaleca ter tolažnika v najtežjih časih. Ohranimo ga v spominu!

V Gorici je umrl mladi akademik iz znane goriške družine. 24letni Anton Abuja. — V srbskem Zaječaru je odšel v večnost Ivan Kravos, dolgoletni mariborski trgovec z usnjem. — V Storhaju pri Sežani je umrl 77letni Ivan Benčina. — Ta svet so zapustili: Marija Demšar v Javorju, Mihael Laister iz Poljan, Matilda Ruper iz Dolenje Zetne, Franc Kos iz Gorenje Zetne ter Marija Urh iz Gorenje Zetne. — V Crnem vrhu so na veke zatisnili oči: Marijana Košir roj. Pistotnik, Ursula Dolenc, Franc Peternel in Bernarda Gabrovšek. — V Vojniki pri Celju so pokopali upok. sodnika dr. Premšaka. — V Ljubljani so odšli v večnost: 81letna Roza Bahovec roj. Lušin, lastnica trgovine E. Peterka — Ažman Franja Kastl, uslužbenec drž. železnice v pok. 78letni Jeglič Anton, 60letni davčni sluga v pok. Jože Hudeček, Nedog Ivanka roj. Mur-nik, Miroslav Pogorelec, vdova sprevodnika drž. železnice Frančiška Jeršek, svetnik drž. železnice Miroslav Bertonec. — Grajzar Anica, krojač in trgovec Franc Reiser, Avgust Zabkar in Julija Sojer roj. Pregelj. Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

21

Robinzonove ZGODBE

Kaj naj torej storim?... Ni mi ostalo drugega, kot da sem se sprijemil s položajem in pustil čoln tam, kjer sem ga izdelal iz vsega tega pa m spoznal, da je treba vedno misliti prej na vse, preden začnemo kako lo. Ker sem videl pred seboj samo eni cilj in se nisem zmenil za vse talo, sem zdaj moral drago plačati svojo pomanjkljivost. Koliko sem se udil zaman. Čoln je ostal na mestu je še zdaj tam.

Konec četrtega leta.

Medtem je minilo četrto leto mojega preživetja. Oblednito sem pravo kakor prejšnja leta z molitvijo z zbranim čitanjem svetega pisma. Tem sem našel veliko tolažbo. Zesem, da bi imel koga, da bi mi mogel storiti kaj dobrega. A žal nisem imel drugega kot živali, ki sem ta dan pogostil z najboljšim, kar premočega moja kuhinja.

Človeška družba se mi je zdela ne tako oddaljenega. Zdelo se mi je, zame ne obstoja več, da nanjo ne bom več upati in ničesar želeli. To mi je, kakor če izgubimo ljubljeno osebo, ki je ušla daleč proč in je bomo videli nikdar več. Kljub temu čutimo, da nam je še vedno draga. edal sem svet tako, kakor ga bomo urda gledali, ko se bomo za vedno bili od njega, ko bomo lahko rekli očetom Abrahamom: »Med menoj in boj je velik prepad.«

Brez dvoma sem se mislil na svet, sem ga moral zapustiti. Posebno počasi so mi vstajale pred očmi slike iz vteklih dni. Toda vse to se mi je elo tako brezpomembno in neumno, edal sem kakor v prividu ljudi, ki se borili z vsemi svojimi silami za mar in za slavo. Nekoč sem bil na esni veselici, kjer sem gledal pare, so se vrtili ob zvokih glasbe. Neudoma pa mi je šinilo nenavadna isel v glavo. Zamešil sem si ušesa, tedaj se mi je zdelo, da vidim pred boj kopico norcev. Prav tako neammetni so se mi deli tisti, ki se ehajo za bogastvom in slavo... O azena samotla... Seveda je tudi smota prijetna le do gotove meje: ij je človek ustvarjen, da živi v družij sebi enakih bitij. Pripovedoval sem, da sem naučil papigo govoriti, da i si vsaj domisljal, da nisem samalu pa sem se naveličal njegovega licanja in sem si vsakokrat, ko je zela kričati, zaklical: Molči, Polpolli! boga živalca pa se je kmalu naučila i kričala »Robin molči Polpolli!« Mo i tovaršica je bila brez pameti in ni ošla misliti!

V nekem oziru sem bil kar srečen. nel sem udobno hišo, dovolj hrane i celo zabavo, kakor na primer lov. aj naj bi v materialnem oziru želel e več?

Da nekaj mi je še manjkalo: Možost, da bi storil komu kaj dobrega. el sem si nekoga, ki bi z njim delil eselje in žalost.

Vsako jutro, ko sem se zbudil, sem si dejal: »Še živim. Bogu bodi hvala!« Nato sem žalostno pogledal okrog sebe in vzdihnil: »Nikogar ni!... Potem pa še: »Kaj počnem na svetu?... Komu morem koristiti? Nikomur! Samo svoje lastno življenje skušam ohraniti.« Ta zavest me je silno bolela. Zavidal sem svojega psa, ki bi lahko rekel, če bi imel razum in dar govora, da je na boljšem kot jaz, ker je vsaj meni koristim. Čutil sem se ponižanega pred njim.

Ze iz otroških let sem bil navajen, da sem že takoj zjutraj mislil na dolžnosti, ki me čakajo. Ta misel me je spremljala ves dan in zvečer sem legel k počitku z veselo zavestjo, da sem izpolnil svoje dolžnosti in da je zato počitek zaslužen. Tukaj pa sem legel ves nesrečen in če nisem takoj zaspal, sem se začel izroščevati: »Komu je koristil ta dan? Samo meni!...«

Bil sem zaradi tega silno žalosten in večkrat sem celo jokal. Mislil sem na številne prilike, ki sem jih imel, ko sem bil še med ljudmi, da bi temu ali onemu storil kaj dobrega, pa sem jih zanemaril iz sebičnosti... Sebičnost je korenina vsega zla. Kdo je bil prvi zločinec? Kain! Bil je velik sebičnež, podoba tistih, ki so in še bodo prišli za njim tekom tisočletij. Kako veliko je število teh Kainov! Kainovstvo se začneva v družini med brati in sestrami in se potem širi vsehovsod.

To je božje prokletstvo. Kljub temu imamo še pogum, da se nazivljamo kristjane, učence in brate tistega Jezusa, ki je bil pravo nasprotstvo sebičnosti in kainovstva, ker je trpel in umrl za druge, za nas vse. Smo mar sploh še kristjani? Lažniki in hinavci smo, če to trdimo...

Koliko stvari bi še rad povedal, predvsem mladini! Rad bi jih prepričal, da naj ljubijo delo, naj skušajo biti drugim, predvsem starim ljudem, slabotnim, potrebnim in zatiranim, naj se preveč ne mučijo za lastne koristi, za korita, še manj pa za denar ali za slavo.

Še mnogo drugega bi si rad dejal: toda črnilo mi je skoraj pošlo. Ze nekaj časa ga podaljšujem z vodo, tako da je že čisto vodeno in se pisava komaj še pozna. Še enkrat ponovljam to, kar sem spoznal iz lastne izkušnje: Kar človek seje, to bo tudi prejel ali slej, ali kmalu.

Ugotovil sem naslednje nenavadne zveze: Postal sem ujetnik mornarskih razbojnikov in sušeni prav na oblednico, ko sem zapustil starše in se vkrcal v Hullu. Prav na oblednico, ko sem se rešil pri Yarmouthu sem se rešil iz meverskega suženjstva. 30. septembra sem se rodil in pet in dvajset let pozneje sem se prav tridesetega septembra rešil na ta otok z božjo pomočjo.

Nenavadne so te zveze. Morda so tudi predsodki, dejstva so pa le. Morda je to samo slučaj?... Kaj pa je slučaj?... Nič. Beseda, ki se je radi poslužujejo tenci!

Robinzon krojač in izdelovalec dežnikov.

S črnilom je pošla tudi zaloga obleke. Tista, ki sem jo imel na sebi je bila vsa razcapana. Imel sem samo še

nekaj srajc, ki sem jih našel v zabojih mornarjev. Bila je prava sreča, da sem jih imel, ker mnogokrat zaradi vročine nisem mogel imeti drugega na sebi. Našel sem jih kakke tri ducate, toda od dela in potu so se kmalu izrabile. Našel sem tudi težke jopiče, ki pa jih zaradi vročine nisem mogel uporabljati. Gol seveda nisem mogel hoditi okrog; ne samo, da se mi je to upiralo, čeprav sem bil sam na otoku, pač pa je bilo tudi sonce preveč pekoče in me je obleka varovala pred pekočimi žarki. Tudi brez klobuka ali kakršnega koli pokrivala si nisem upal nikdar iti na sonce, ker sem se bal sončarice.

Pregledal sem borne cape, ki so mi še ostale in ki sem si jih še upal imenovati obleko. Prišel sem do spoznanja, da morem postati tudi krojač, ko sem postal že poljedelec, lončar, pek in ne vem kaj še vse.

Sival sem in sival...

Zakrpal sem, kar se je še dalo zakrpati. Mornarske jopiče sem popravljal, da so bili uporabni pri delu. Tako sem bil za nekaj časa preskrbljen z zgornjim delom obleke. Druga težava pa so bile hlače. Te, ki sem jih nosil, so bile vse razcefrane, a drugih nisem imel. Skušal sem narediti hlače iz mornarskega jopiča, a bile so take, da sem se zasmel na ves glas tako, da je odmevalo po otoku. Prvič sem se po tolikih letih zopet zasmel. Bil je to prvi smeh, ki je zadonel na otoku. Kljub temu pa je ostalo vprašanje hlač nerешeno.

Kdor išče, najde. Zdi se mi, da sem še povedal, da sem sušil kožo živali,

ki sem jih ustrelil. Nekatere sem porabil za preproge in tudi za druge namene. Zakaj bi ne naredil iz njih tudi obleko, na primer hlače?

Vzel sem eno izmed teh kož in naredil iz nje kučmo, ki mi bo zelo prav prišla ob deževnem vremenu. Bržkone sem bil v njej podoben Kozaku. Nato sem vzel drugo kožo. Iz te sem naredil hlačnico. Kmalu je bila narejena še druga. Šival sem in šival... Če se moški (seveda, če ni krojač po poklicu) loti šivanja, je silno neroden. Tudi jaz sem bil zelo neroden in se neštetokrat zbedel z iglo v prste. Kakšne vbode sem delal! Dolge, kratke, krive... Naj bo kakor koli, šival sem pa le.

Dejal sem si: Če bi me bili kot otroka naučili šivati, bi to delo zdaj ne bilo taka pokora. Ne vem, zakaj dečke ne učijo tega, kakor da bi bilo šivanje brez pomena za moške... Če se nam odtrga gumb, se moramo ponizati in prositi žensko, da nam ga zopet prišije... In vendar ni težko naučiti se te umetnosti.

Naredil sem si torej kosmato kapo in še bolj kosmate hlače... Zakaj bi si ne naredil še plašča? Tega bi bržkone ne zmoget, a jopič bi si lahko naredil in porabil kot vzorec mornarski jopič. Ko sem bil tako oblečen, sem se šel pogledat v svoje zrcalo, namreč v studenec... Kar vrglo me je nazaj. Zdelo se mi je, da sem zagledal divjaka ali medveda!... Ko sem se prepričal, da sem to jaz, sem

vzkliknil: Robinzon, kako si se spreminil! Kako si grd!... Potolatil sem se z besedami: Res ta obleka ni primerna za takega londonskega gizdalina, a tukaj je zdaj v modi...

Ne vem, kaj je bilo na otoku bolj neprijetno in nevarno, dež ali sonce. Da se obvarujem pred enim kakor pred drugim sem začel misliti na to, da bi si naredil dežnik, ki bi me varoval v obeh primerih.

Videl sem še dežnike v svetu, ki je bil zdaj že tako daleč v Braziliji sem tudi videl, kako so izdelovali dežnike. Da bi ga pa sam naredil, to je bilo pa nekaj čisto drugega.

(Dolje prihodnjih.)

Pogled na Lvov (Lemberg).

Dunajsko Novo mesto na Nižje Avstrijskem leži 270 m nad morjem.

Bruck na Muri na Štajerskem ima 465 m nadmorske višine.

Iz spominov na svetovno vojno

Ko sem leta 1914 s 1. maršbataljonom pošoval na rusko bojišče, sem imel priliko videti med drugimi tri lepa mesta: Bruck na Muri, Dunajsko Novo mesto in Lvov. Kjerkoli je bilo mogoče, sem kupil razglednice in jih poslal svojcem.

Prav tako sem delal pozneje v ruskem ujetništvu, kjer sem se večkrat tudi fotografiral, kakor dokazuje posnetek v tej »Domoljubovi« številki. K fotografu me je seveda spremljal ruski vojak. Šubo, to je suknjo iz ovčje kože, sem v tisti carski dobi kupil na sejmu v Sibiriji za 13 rubljev, šapko, to je kapo, ki jo držim v levici, mi je pa nekdo podaril. Moj vojaški spremljevalec je bil vsaj pri fotografu bolj »kulturen«, ker ni imel brade.

Vojno razglednico mi je poslal v sibirsko mesto Kajnsk iz Ljubljane g. svetnik Anton Čadež. S tem blagim gospodom sem v prvi svetovni vojni imel kot ujetnik v Sibiriji dokaj živahne pisemske stike. Največ mojih dopisov je g. svetnik tedaj priobčil v »Slov. učitelju« kot tedanji urednik omenjenega časopisa.

Naš poročevalec pri fotografu v sibirskem Marijinsku; v roki drži tam izhajajoči časopis z naslovom, glasečim se v slovenščini »Sibirsko življenje«.

Tako razglednico je dobil naš poročevalec leta 1915 v Sibirijo, kjer je živel v vojnem ujetništvu iz Ljubljane od g. svetnika A. Čadeža.

U. Mioni — V. Lovšin

Zgodovinski roman
iz časov sv. Pavla

RAHELA

16

»Kam bomo zbežali?« jo je vedno spraševal. Svetovala mu je, naj si preskrbi nekaj denarja. On je imel še nekaj nuj in eno hišo v Jeruzalemu. Spreobrnul se je bil s svojimi starši pet let po vstajenju, ko so apostoli svetovali spreobrnjenecem, naj si vsaj en del svojega premoženja ohranijo, da ne bodo množili s tem, da se vsemu odrečejo, že itak velikega števila revežev v občini. Njegov oče je bil položil veliko vsoto k nogam apostolov za reveže, ohranil si je pa nepremičnino, ki so si jo po njegovi smrti razdelili sinovi.

Abigajla je nasvetovala Natanaelu:

»Ne prodajaj, marveč zastavi za malo vsoto in se obrni na krščanske bančnike. Oni te ne bodo prevarili in ti bodo dali denar za male obresti. Ne smeš pokazati, da je stvar nujna, ker bi vzbudil sum, da bodo proizvedovali, čemu potrebuješ denar in oderuh ti bo za nameček odmeril previsoke obresti.

Natanael pa se ni ravnal po nasvetu pametne svakinje. Še isti dan je šel k judovskim bankirjem in se pred večerom je zastavil hišo in njuje na visoke obresti, s pravico vknjižbe do rubežni, ako ne bodo obresti točno plačane.

Ko je povedal svakinji o sklenjeni pogodbi, se je ta zgrabila za lase.

»Ali si nor! Na take pogoje! Čemu ta naglica? Snaj imaš vsaj še teden dni časa. In pa tolika vsota! O blaženi otroci! Kje imate glavo?« je jадikovala žena.

On pa se ni hotel udati, da se je preneglil in si prizadeval dokazati svakinji, da je dobil denar kar moč pod ugodnimi pogoji. Obresti petdeset od sto. Lahko je zadovoljen, da je dobil denar na tako nizke obresti. Nato jo je zopet vprašal kot navadno:

»Ali si odločila, kam zbežimo?«

»Da.«

»Kam?«

»Povedala ti bom na dan pobega.«

»Zakaj ne prej?«

»Ker bi čez eno uro vedel že ves Jeruzalem!«

»Bom molčal.«

»Ti ne verjamem.«

»Prisegam ti.«

»Ne skruni Gospodovega imena! Tvoje govorjenje naj bo da, da; ne, ne; kar je več, bo v škodo.«

»Lepo prosim.«

»Ne zanesem se nate. Več kot prepričana sem, da bi vse pokvaril; toda v moški ste vsi nagli.« pripomni Abigajla z nasmehom.

»Svakinja, ali mi res ne poveš?« pritiska mladenič.

»Ne.«

»Tako kruta si?«

»V tvoje dobro.«

Natanael ni mogel nič drugega izvedeti od svakinje. Drugi dan je moral priznati, da je prav storila, ko mu je priporočila, naj se ne preneglji; posebno z ozirom na zastavo svojega imetja, ker so že mnogi vedeli in ti so ga spraševali: Ali si imel kje kako veliko izgubo, da si moral zastaviti svoje imetje? in drugi: Ali te je zadela kaka nesreča? Medtem pa so si revni kristjani meli roke, misleč, da bo med nje razdelil prejeto pomočilo.

Tudi njegovo mater so izpraševali o naklepu in ker ni ona nič vedela, je bila zelo stroga z njim in mu rekla:

»Ali si me kaj vprašal za svetl? Ne bi bil sklenil tako nesrečne kupčije.«

Pavel je ta dan s štirimi nazirejci prišel v templj. Sveti kraj je bil zelo obiskan in binkoštno slavlje je trajalo le en dan, Romarji, zlasti tisti, ki so prišli od daleč, so ostali zato v Jeruzalemu še kak teden in so bili vztrajno

v templju, da bi se udeleževali daritev in poslušali slavne pismouke, ki so poučevali te dni na dvorišču svetišča.

Pavel je vstopil s štirimi spremljevalci na dvorišče za pogane, kjer je kupil za drag denar moško belo jagnje, ovco in ovna brez napake, košaro opresnih kruhov, nekaj kolačev zamešenih z oljem, prepečenec brez kvasa, oljnat mazilo, potrebno moko in vino.

Ni bilo treba mnogo iskati niti se pogajati. Daritve nazirejcev so bile zelo pogostne in zato so imeli prodajalci vedno pripravljeno, kar se je zahtevalo v ta namen; izbrane živali, košare in prepečenec taki in toliki, kakor so zahtevali duhovniki in cene so bile vedno stalne.

Trije Baruhovi tovariši so nesli kolače, prepečenec, moko in vino, Baruh sam pa je vodil živali za daritev.

Šli so na srednji dvor, kjer je že bilo nekaj kristjanov. Spreobrnjeni iz judovstva so še nadalje obiskovali templj. Svetost in blešč kraj je napravljaj nanje vtis. Njegovo porušeno od strani Rimljanov je bilo zares previdnostno. Zavrlo je, da ga judovski spreobrnjeni niso več obiskovali; napravilo je jasno zarez med Judi in kristjani in postavilo Cerkev v njeni pravi luči nove vere, zrel sad, odtrgan s prilepnega drevesa sinagoge, ki je bila obsojena, da se poruši. Judovski kristjani so bili prišli, da se prepričajo, ali bo Pavel zares opravil daritev.

Obred se je začel s postavnim očiščevanjem Pavla in Baruha, ki je hotel postati nazirejec, in je napravil obljubo.

Pavel se je očistil z blagoslovljeno vodo in prejel duhovnikov blagoslov, kateremu je daroval ovco za greh, ovna kot spravno daritev in jagnje za žgavno daritev. Kri žrtve so poskrpili po oltarju, na katerem se je žgalo drobce in tolača; meso so razdelili na dva dela: duhovnik je vzel boljše meso zase in za levite, ki so mu stregli pri obredu; drugi del pa so dali darovalcu, ki ga je spekel en del na ognju in pojedel s svojimi tovariši, sedeč na oltarnih stopnicah, da bi s tem naznačil, da je postal z očiščevanjem božji gost, drugo pa je razdelil revežem.

Baruh je daroval samo prepečenec, moko in vino; nekaj vina so polili po oltarju kot pivno daritev; ostalo pa je prejel duhovnik, ki je nazirejce ostrigel, in je za to prejel le moko, kruh in prepečenec.

Zelo zamotan obred se je naglo izvršil in nič kaj na spoštljiv način. Judovski duhovnik je postal najemnik, ki je hotel naglo opraviti svoje delo in Pavel je bil užaloščen, ker je vedel, da je judovsko duhovništvo zavrženo. Gospodova jeza se je že zgostila nad temi skrunilci svetega kraja; še kako leto in templj bo porušen, duhovništvo razpuščeno in onemogočeno, da bi še darovalo žrtve. Daritve bodo prenehale v Izraelu, ne samo ker so bile simbolične (kot predpodebi) in se je že vse uresničilo, marveč tudi zato, ker so bili postali i duhovniki i verniki nevedni.

Kristjani, ki so bili v templju, so občudovali Pavlovo zbranost in pobožnost.

Pavel je bil prepričan, da se Postave ni treba nič več držati. Toda zaenkrat to izvrševanje, v kolikor je bilo nepotrebno, ni bilo še prepovedano. Držal se je zato, ker je upal, da bo s tem pomiril duhove.

Mnogi judovski kristjani so bili ginjeni do solz.

Ta dan je bila celotna jeruzalemska Cerkev obveščena o vzpodbudnem apostolovem ve-

Obredno ali postavno očiščevanje ni bilo v odpuščanju grehov. Postava ni imela zakramenta sv. pokore. Odpuščanje grehov se je dobilo v stari zavezi s kesanjem z ozirom na zasluge bodočega Odrešenika. Daritev je očiščevala le postavne nečistosti, ki je nastopila, ako se kdo hote ali ne hote ni držal predpisov Mozesove Postave.

denju v templju. Mnogi so postali njegovi iskreni prijatelji; vse odkritosrčne, dobre in priproste duše, ki so ljubile Jezusa in se ravnale po Postavi, ker so živele v neprostovoljni zmoti nad njeno uspešnostjo. Toda bili so še preveč Hebrejci, da bi se povzpeli k bolj popolnemu gledanju o vesoljnosti krščanstva in so imeli oči še vedno nagnjene k judovski kratkovidnosti.

Nekateri pa, najbolj uporni, prostovoljno slepi, so pa opazovali z oholostjo in slabo prikrito zlobo:

»Ako ima zares obzir do Postave, zakaj jo ne ukaže izvrševati? Ali ne razumete, da se je on držal le, da bi nas preslepil? On je hudoben in zlorablja svete reči v naš pogin — in so zaradi njegove popustljivosti sklepali nakane, da so nastopali proti njemu.

Ti so bili zelo slabi v veri: kristjani samo po imenu; pobeljeni grobovi; pokvarjene duše, ki niso nehali biti Hebrejci tudi potem, ko so že bili krščeni; zanje je mogoče ponoviti veliki »gorje«, ki ga je Jezus izrekel nad hinavskimi farizeji. Ti so se pripravljali na odpad, ki bo kmalu pustošil Cerkev v Palestini in bodo postali bodoči krivoverci.

Pavel se je podal tudi naslednje dni v templj, da se očiščuje z ostalimi nazirejci. Obredi niso trajali dolgo. Zato je imel mnogo prostega časa. Porabljal je ta čas, da bi zbližal jeruzalemske kristjane in obravnaval z njimi velike življenjske zadeve krščanstva. Njegova soba ni bila nikoli prazna; prihajali so jeruzalemski škofje in iz bližnjih krajev ter mnogi verniki, nekateri, da bi ga prosili sveta, drugi, da bi jim pripovedoval o svojih misijonih, da bi jim razprl dvome in jih izpovedal; prihajali so katehumeni, katere so mučili številni dvomi; prišli so Hebrejci, ki so s simpatijami spremljali krščansko gibanje, pa se niso mogli odločiti, da bi se oklenili nove vere; prihajali so, da mu odkrijejo stanje svoje vesti in poprosijo luči in nasveta. Potrpežljivi, ponižni in dobri Pavel je postal vsem vse; za vse je imel dobro besedo in jo prilagajal njihovi sposobnosti. On, star farizej, veliki učenik v Izraelu je razpravljaj z globoko zgovornostjo s farizeji; govoril je mirno in lahko z navadnimi ljudmi; vedno se je opiral na dokaze, da so jih poslušalci razumeli; imel pa je besede sladke tolažbe.

Nekateri so pa prišli zgolj z namenom ne da bi prejeli luč, ne da bi se vdali resnici in odprli oči luči, marveč so se trdovratni v svoji zmoti, da bi ga spravili v zadrego, odločili, da se ne bodo podali, četudi bodo izprevideli.

Z njimi je bil jako kratek; nekaj vprašanj, kak kratek odgovor, pa je prekinil razgovor. Ni hotel metati biserov božje resnice v jed svinjam; njegov čas je bil predragocen, da bi ga izgubljal z nekoristnimi razpravami; preveč duš je bilo že njih luči in resnice.

Pavel je tudi večkrat obiskoval osebe, katerim je hotel prinesiti duhovne tolažbe.

Gamaliel je bil vedno slabši.

V četrtek je prišel Abibon k Pavlu.

»Oče umira.«

»Pridem,« je odgovoril apostol in odšel k starčku. Trofim iz Efeza ga je spremljal. Oči so se apostolu zelo poslabšale v teh dneh; tiste, ki so videle na potu v Damask neustvarjeno luč od mrtvih vstalega Kristusa in v tretjem nebu slavo Gospoda, so se odrekale gledati luč ustvarjenega sonca in on jih je moral držati zaprte ob vročih urah, kadar je sonce pipekalo. Bleščeča svetloba, odsev na marmorju in zlatu, je slepila pogled in žgala utrujene zenice. Zaprl je tedaj oči in se je dal voditi za roko.

Prišel je k Gamalielu.

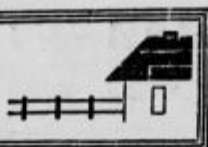
Starček je ugašal, kakor svetilka, kateri zmanjkuje olja.

Z njim je ugašalo veliko in delavno življenje: človek, ki je živel le za Boga; iskal ga je s preprostim srcem, mu služil ponižno in verno; srce, v katerem ni bilo zvijače ne sovraštva, ampak samo ljubezen do Boga, resnice in bližnjega.

(Dolge prihodnja.)

Kmečki dom

Inž. Franjo Zupec

Izdelava betonskih zidakov, votlakov in strešnikov

(Dalja)

Razmerje betonske mešanice.

Razmerje betonske mešanice je v splošnem za vse izdelke iz betona težko določiti. Stalnih pravil ni, temveč jih moramo često za posamezne vrste peska in gramoza šele določiti. Količinsko razmerje zavisi namreč od sledečih predpostavk:

1. ali mešamo beton na roko ali s strojem,
2. ali oblikujemo izdelke ročno ali s stroji,
3. kakšne vrste material uporabljamo,
4. kaj izdelujemo.

Če betonska mešanica z ozirom na potrebno količino cementa ni več rentabilna, potem izdelavo zidakov ali strešnikov sploh raje opustimo, kakor pa, da bi jo na račun kakovosti teh izdelkov poslabšali na ta način, da bi dodajali manj cementa.

Pri strojni izdelavi zidakov in betonskih klad, kjer je točnejše betona močnejše kot pri ročni izdelavi, lahko na splošno delamo gostejšo mešanico, to se pravi, da ji dodajamo manj cementa. Tako n. pr. lahko še dosežemo pri uporabi trdega drobca, če mešamo beton s strojem, za mešanico v razmerju 1:10, trdnost na pritisk približno 120 kg/cm², za mešanico 1:12 pa 80–100 kg na kvadratni centimeter. A pri uporabi drobca je za dosego te trdnosti potrebna že mastnejša mešanica, ki vsebuje več cementa. Na splošno uporabljamo, če beton s strojem točimo v kalupu, mešanico v razmerju 1:8 do 1:10, pri ročnem točenju pa mešanico 1:6 do 1:8. Pri prav drobnem materialu ne smemo iti čez razmerje 1:4 do 1:5.

Za navedena razmerja betonske mešanice rabimo na 1000 zidakov običajne opečne velikosti približno 2,2 do 2,5 m³ peska in gramoza ter 275 do 415 kg cementa. Pri izdelavi betonskih zidakov je potrebno materiala večja, kot pri žgani opeki iste velikosti, zato je pa večja tudi njih teža, kot teža žgane opeke. Za 1000 običajnih opek porabimo samo približno 2,2 m³ ilovice. Večjo količino materiala porabimo za betonske zidake zaradi zgoščenja betona zbog točenja. Njegovo stisnjenje pri pjanju se namreč predvideva do 30%.

Mastne mešanice 1:3,5 do 1:4 uporabljamo samo za zidake, ki morajo imeti posebno veliko trdnost. Taki zidake uporabljamo mesto klinkerjev za zidanje vodnjakov, kanalov, fundamentov, za hlevske tlake itd.

Kot je važno, da damo pravilno količino cementa k betonski mešanici, prav tako je potrebno, da ima mešanica peska in gramoza pravilno razmerje.

Pri praktični izvedbi poskusov izhajamo n. pr. iz določenega razmerja 1:3:5 (cement: pesek:gramoz) in spreminjamo posamezne količine toliko časa, da dosežemo čim boljši uspeh.

Za razmerje mešanice, ki so podana v prostorninskih delih, lahko preračunamo cement v utežne dele na sledeči način: Pri mešanici 1:10 bi prišlo n. pr. na 1000 l = 1 m³ peska in gramoza 100 l cementa. Če upoštevamo, da znaša teža 1 litra cementa približno 125 kg, potem rabimo za to mešanico 125 kg cementa. Za 1000 zidakov iz te mešanice bi torej rabili 275 do 312 kg, to je 5/4 do 6/4 vreč cementa.

Če uporabljamo za izdelavo zidakov kot vezilno sredstvo apno ali roman cement in kot dodatek žlindre, potem delamo mešanico v razmerju:

1. 1:2 (en del cementa : 2 deloma cementnega apna),
2. 2:3 (dva dela cementa : 3 deloma gašenega apna),
3. 1:4 (en del siv. apna : 4 delom žlindre),
4. 1:4 (en del belega mastnega apna : 4 delom žlindre ali pa plovca = votliča (Bimsstein)),

5. 1:6 (en del roman cementa : 6 delom žlindre ali peska).

Pri izdelavi betonskih zidakov iz trasa dodamo eno tretjino do ene četrtine cementa.

Mešamo na roko, še bolje pa je, če mešamo s strojem. Dodatka vode ne moremo določiti s predpisi, ker je pač odvisen od posebnosti in debeline uporabljenih snovi. V večini primerov uporabljamo debelejši material. Taki betonski mešanici dodamo samo toliko vode, da ima potrebno vlago zemlje. Izjemo tvori fin beton, ki ga rabimo za krovno plast lica oblozih zidakov. Za ta beton uporabljamo samo fin droben pesek, zato mu moramo dodati nekoliko več vode. Vendar moramo tudi pri grobem betonu paziti, da ni preveč suh, ker potem cement slabo veže. Pravilno vlago lahko ugotovimo z roko tako, da stisnemo v pesti nekoliko betonske mešanice. Ko dlan odpremo, se mora mešanica držati skupaj, dlan pa ne sme biti pri tem poskusu prav nič umazana.

Na splošno veljajo za dodatek vode prav ista pravila, kot pri betonu vseh drugih betonskih izdelkov. Glede dodatka vode moramo paziti še na to, da zidaki ne dobe izpuščajev.

(Dalje prihodnjik.)

Iz življenja za življenje

Praznik v Rimu

V poganskem Rimu je bil velik praznik, ki so mu pravili saturnalijske. Na ta dan so gospodarji stregli svojim sužnjem. Tako so uživali tudi sužnji enkrat na leto čast, čutiti se gospodo, ki ji strežejo drugi. Gospoda pa je imela enkrat na leto priložnost videti, kaka je razlika med ukazovanjem in poslušanjem. Vprašam vas, zakaj ne bi ta praznik obhajali vsak dan? Božiča ali velike noči ne moremo vsak dan svetkovati, ker bi se preobedili dobrot, saturnalijske bi se pa pogosto prilegle. Ako prinese služkinja skledo z jedili na mizo, ji li ne bi mogla pomagati po obedu posodo ven znositi ali pa pogrniti mizo, ko ona kuha jed? Blagor otrokom, ki se takih reči že v zgodnji mladosti domislijo. Iz njih bo sijala luč globlje ljubezni, ki bo razsvetljevala ne samo lepo sobo dobre njihove vzgoje, ampak tudi skromno kamrico služkinj, da bo kakor prelestna dvorana prav razumljenega človečanstva.

Kdor je kdaj opazoval gospodinjo pomočnico na sredi med množico obročjenih kročnikov, si je gotovo mislil, da mora biti prav žalostno, biti dan za dnevom pri umazanem delu, ki ga ne bo konec, dočim ima on v svoji sobi samo lepoto, in da vsako sinit ali nečistočo takoj odpravi.

Kaj se da takemu dekletu nuditi tako rekoč za odškodnino za tako delo? Vsaj to, da z njo ljubeznivo postopamo, ter s kostmi in drugimi ostanki ne odlagamo še surovosti ali celo psov. Ravnajmo sprično nje tako kakor v salonu med najboljšo družbo; mnogo manj bo čutila težavnost in zamazanost svojega dela. Sploh se kaže izobrazba srca in zlehtnost mišljenja v tem, da na primer s perico ali premožarjem, ki imata umazan opravke, prav lepo postopamo in se jima s tem zahvalimo za uslugo; kajti s samim denarjem se tako delo ne plačuje.

„IVANHOE“

zgodovinski roman v slikah, katerih je 205 v knjigi.

To lepo knjigo je založilo uredništvo »Slovenca«, ki tudi sprejema denar in naročila.

KRATKE z vsega sveta

Novo vseučilišče »Carja Borisa III. Zedinitelja« je te dni odprl v Skoplju regent princ Ciril.

Velika eksplozija se je pripetila pri prekladanju streliva na ladje v mestu Oslu na Norveškem.

Zitni pridelek v Združenih državah je bil letos manjši od lanskega.

Na oprezo pred boljševizmom svari svoje vernike v najnovejši poslanici milanski škof.

30.000 ljudi je poslušalo v Parizu vodjo narodne ljudske stranke Marcela Deata, ki je govoril za zmago Nemčije in Evrope.

S 1. januarjem so v Bolgariji zaprli za pol leta vsa nočna zabavališča in pivnice.

Anglija bo v bodoče prejela pomaranče iz Španije in Portugalske, je dejal angleški minister za prehrano.

Vsi redni dohodki Nemčije so znašali v letu 1942-43 skoraj 69 milijard mark.

Pri požaru frančiškanskega samostana v Osornu v Argentini je zgorelo 14 otrok.

Lastno mornarico za izvoz pomaranč bo zgradila Španija.

86 letni kmet Martin Johann v Haunsteinu v Nemčiji še vedno orje polje svojemu sinu.

Predsednik narodne Kitajske Vancingvej si je dal oni dan v bolnišnici z uspehom odstraniti kroglo, ki jo je dobil pri atentatu 1. 1935.

Million železniških delavcev v Ameriki hoče stavkati; Roosevelt zahteva, da prevzame vse železnic države.

Epidemija tifusa je izbruhnila v Neaplju. Porabo olja so morali v Egiptu omejiti na 1 kg olja mesečno za štiričlansko družino.

Ameriki je začelo primanjati pisalnih strojev; zdaj jih uvaža zlasti iz Švice in Argentine.

571 milijonov funtov šterlingov novega davka bodo Združene države z novim letom naložile zlasti na rame delojemalcev.

V Neaplju je bilo boljševiško zborovanje, ki so ga odobrile ameriško-angleške zasedbene oblasti.

99 letno zakupno pogodbo za vsa po svetu z ameriškim kapitalom zgrajena oporišča zahteva bivši ameriški predsednik Hoover.

Osemdesetletnik je postal Edvard Munch, eden največjih norveških tiskarskih umetnikov.

Za božič je dobil v Nemčiji vsak prebivalec po pol kg jabolok; mladina in bolniki pa še večje količine.

Švicarski kinematografi morajo odslej obvezno predvajati tedenske pregledne, ki jih dobe od vlade.

Nobenih božičnih dodatkov k hrani ni dobilo letos prebivalstvo na Angleskem.

Turčiji primanjkuje zdravil, ker jih je odposlala preveč v Sirijo.

Turški zunanji minister je imel o božiču neprenehne pogovore z inozemskimi diplomati. V Kairu priznavajo, da so dobile Titove tolpe na Balkanu zadnje čase težke udarce od nemških čet.

Latvija, Litva in Estonka se morajo vrniti k »sovjetski družini«, piše sovjetski list »Vojna i raboči k্লাze«.

Bivši romunski kralj Karol je prevzel bogato plačano nadzorstvo nad ribolovom v Kalifornijskem zalivu.

Načelno ne priobčuje vojnih poročil list »Politica«, ki izhaja v indijskem Delhiju.

Krdelo morskih volkov je te dni vdrl v pristanišče Luz na Kanarskih otokih; mornarji so zveri uspešno obstreljevali s strojnimi.

Poseben oddelek za igralsko umetnost so pred kratkim odprli na visoki šoli za glabo v nemškem Salzburgu.

5 kg zlata je zmanjkalo v topilnici za kovine v Skellefteju na severnem Švedskem.

Za božič so dobili kadilci na Sp. Stajerskem izredne količine tobaknih izdelkov.

Pet milijonov cigaret za berlinsko prebivalstvo, prizadeto po ustrahovalnih napadih, je darovala romunska vlada.

S 1. januarjem 1944 je Nemčija ustavila izdelovanje slaščičarskih predmetov.

Zaradi pomanjkanja živil so izbruhili nemiri v nekaterih maroških mestih.

Okrog sosedov

s Od 6 na 10 kun so zvišali ceno za posamezni izvod dnevniški na Hrvaškem.

s Hrvatska božičnica. Ko so se po ljubljanskih cerkvah končale polnočnice, je hrvaški konzul v Ljubljani prof. Salih Baljić z gospo soprogo priredil hrvaški koloniji v prostorih konzulata Nezavisne Države Hrvatske božičnico. Prireditve so se udeležili poleg g. konzula in osebja konzulata še načelnik Kosa v zastopstvu prezidenta generala Rupnika, zastopnik poveljstva domobrancev, zastopnik mestne občine in zastopniki slovenskega tiska. V slavnostni dvorani je bilo božično drevo z jasticami, okoli njega pa so se zbrali člani kolonije in zastopstva. Najprej so pevcu zapeli nekaj božičnih pesmi, nato pa je konzul prof. Salih Baljić izrekel najprisernejše čestitke in v daljšem govoru očitral pomen tega praznika za Hrvate in njihovo bodočnost. Med prepevanjem božičnih popevk je bila nato prirejena majhen prigrizek. Prireditve je v vseh ozirih lepo uspela.

s Ze dve milijardi kun je izdala Hrvatska za izboljšanje železniškega prometa.

s Tudi Hrvati si mislijo nabaviti za delavce parnik, kakršne ima v Nemčiji organizacija Kraft durch Freude. Hrvati, ki so nameščeni v Nemčiji, so že začeli zbirati prispevke za tak parnik.

s Milijon lir kun podpore je daroval zagrebški župan za tiste meščane v Splitu, ki so bili ob zadnjem sovražnem bombardiranju tega mesta najbolj prizadeti.

s 90 let je minilo 14. decembra t. l., odkar je papež Pij IX. ustanovil zagrebško nadškofijo.

s Zito za cigarete. Hrvatsko ministrstvo za kmetijstvo in prehrano je odredilo, da se bodo odslej kmetijski pridelki, za katere obstoja državni odkupni monopol, nakupovati za zamenjo. Gre pa samo za presečke, ki naj bi prišli v promet. Vsak proizvajalec, ki bi nad obveznimi količinami oddal še 100 kg zita ali koruze, 50 kg fižola, 400 kg krompirja, 100 litrov neposnetega mleka, 6 kg masla ali 6 kg masti ali 4 kg čiste svinjske masti, dobi poleg cene še 200 cigaret, odnosno odgovarjajočo količino tobaka ali 2 kg sladkorja. Za goveda nad 550 kg dobi kmet usnaja za en par čevljev s podplati vred, pri govedih nad 500 kg dobi kmet še nadalje en par čevljev.

Dvašet knjižnih nagrad

razpisuje v letošnjem letniku naša

Bražinska pradtka

Zreb jih bo 15. marca razdeliti med one tekmovalce, ki bodo pravilno rešili besedno aganko. Kdor želi sebi in svojim napraviti veselje, naj ne zasmudi kupiti izvod naše pratike.

Dobi se še povsod! — Cena 3 L

s Zračni potniški promet na progi Zagreb—Sarajevo—Mostar so 27. oktobra za letos ukinitili. V minuli letni dobi je bil promet dober. Letala nemške Lufthause so imela vedno dovolj potnikov.

s Zatemnitev na Hrvaškem traja sedaj od 19 zvečer do pol 8 zjutraj.

s Da bodo prihranili kurivo in električni tok. Zaradi varčevanja s kurivom in električnim tokom je zagrebška mestna občina odredila, da morajo vsi zagrebški gostinski obrati dvakrat tedensko praznovati. V ostalih dneh bodo gostilne in točilnice ter okrepčevalnice odprte od 8 zjutraj do 8 zvečer, restavracije pa od 9. zjutraj do 9 zvečer. Kavarne bodo morale tedensko praznovati en dan. V ostalih dneh bodo odprte od 7 zjutraj do 8 zvečer. Trgovine bodo po tej odredbi morale biti zaprte vsak petek. Pekarne in mlekarne bodo ob petkih odprte samo od 7 zjutraj do 11 dopoldne. Odredba o praznovanju gostinskih in trgovskih obratov se ne nanaša na trgovine s sadjem in zelenjavo ter na trafike.

PRAVNI NASVETI

Predpisi o prodaji tobaka. Počenši z novim letom 1944 se tobak in tobakni izdelki ne smejo prodajati brez nakaznice. Pravico do nakaznice nimajo moški mlajši od 18 let in ženske mlajše od 22 let in stare nad 55 let. Koliko tobaknih izdelkov se bo lahko dobilo na odrezek nakaznice, bo še posebej določeno. Nakaznice bodo izdajali občinski preskrbovalni uradi.

Naredba o vojnih dajatvah. Izdana je naredba, po kateri je vsakdo, ki stanuje ali ima premoženje na operacijskem ozemlju »Jadransko primorje«, zavezan k dajatvam za vojne namene. Dajatev je lahko prenos lastnine na premoženju in prenos pravic ali prepustitev premoženja in nepremičnin (n. pr. zemljišče) in pravic v rabo, ali pa kaka druga storitev, dopustitev ali opustitev za pripravo in ostvaritev dajatve. Za dajatev je treba dati odkodnino, kolikor se upravičeno ne more zahtevati brezplačno. Višino povračila in odkodnine določijo tisto upravno oblastvo, ki je sodelovalo ob zahtevanju dajatve.

Postavitev komisarskih upraviteljev. Vrhovni komisar je odredil, da se v svrhu zagotovitve preskrbe bojujočih se čet in civilnega prebivalstva lahko postavijo obratom in podjetjem komisarski upravitelji. Med komisarsko upravo počivajo pravice lastnika obratov in podjetij. Te pravice izvršujejo komisarski upravitelji, ki morajo ravnati s skrbnostjo rednega trgovca.

Občinska trošarina za alkoholne pijače v Ljubljani. Mestna občina ljubljanska bo od 1. januarja 1944 dalje pobirala sledečo trošarino za alkoholne pijače: na rum, likerje itd. po 16 lir od hl stonje, na žganje vseh vrst po 12 lir, na vino v sodih in steklenicah po 2,50 lir od litra, na vermut ljubljanske izdelave po 3,50 lir od litra, na uvoženi vermut po 5 lir od litra, na pivo po 2 litri od litra, na šampanjec po 30 lir od litra, oziroma 15 lir od 7 del steklenice.

Za kratek čas

Pri zdravniku. »Torej — kadili, pili, ko'esariti in kegljati vam moram na vsak način prepovedati.« — Bolnik: »Zdi se mi, g. doktor, da je bila moja žena že pri vas.«

Odpoved. Gospodar: »Torej si mi odpovedal. Jaka, in nočeš več služiti pri meni!« — Jaka: »Zaradi vas bi še ostal, ali vaše žene pa res ne morem več prenašati.« — Gospodar: »Pomisli, Jaka, koliko časa pa že jaz potrpih z njo!«

Redkost. Profesor svojemu tovarišu: »Prišel sem k vam, g. tovariš, da si ogledam zbirko vaših zgodovinskih redkosti.« — Tovariš: »Dovolite, da vam najprej predstavim svojo ženo in svoje hčere.«

Računar. Učitelj: »No, Karel, koliko je ena polovica od ene desetine?« — Karel: »Natančno ne vem, gospod učitelj, ampak veliko pa ne more biti...«

Pri homeopatu. Angleški lord, zelo premožen, je prišel do prvega zastopnika homeopatije, da bi se pogovoril z njim o svoji bolezni. Homeopat ga posluša, vzame v roke steklenico in vpraša: »Ali duhate?« — »Duham.« — »V redu. Vi ste ozdravljeni!« — Lord vpraša po računu. »Tisoč šilingov.« Lord potegne iz žepa svojo denarnico, vzame iz nje 1000 šilingov in meni: »Duhate?« — »Da!« — »Dobro! Vi ste plačani!«

Zdravnik. »Pomisli, stric, včeraj so ozdravili trije moji bolniki!« — Stric: »Prav ti je, zakaj pa zanje bolje ne skrbiš!«

Izjema. »Ali je res, gospod profesor, da obvladate vse evropske jezike?« — Profesor: »Ne, enega ne.« — »Katerega pa?« — »Jezika moje žene.«

Pogovor v ječi. »Čemu si pa zaslužil tri teta?« — »V centralno banko sem vliomil. Kako pa, da si ti pobral celih šest let?« — »Jaz sem pa centralno banko pomagal ustanavljati.«

Pred mladinskim sodnikom. »Ali nisi nič mislil na svojega očeta, ko si kradel obleko?« — »Ne. Zanj je bila premajhna.«

13.

Romal je iz kraja v kraj — tisoč vasi je že pustil za seboj. Povsod je izpraševal za očetom, toda nikoli ni vedel nič o njem.

In Benjamin je hodil dalje — vse dalje v kraljestvo.

14.

Nekega večera, ko je pod mogočno smreko ob cesti v gostem grmičju in praprotnju použil bomo večerjo, je spoznal, da tako ne bo mogel nikoli najti svojega očeta. In vendar je bilo to cilj vseh njegovih hrepenenj in upanj v boljšo bodočnost.

15.

Pred Benjaminom se je razprostiral globok in temen gozd.

»Noč bo kmalu,« je pomislil. »Ob cesti ne ostanem. Tu bi me lahko našli tolovaji in me pobili. V gozd grem in se kam dobro skrijem.« In krenil je naravnost v gozd.

Ustanovitelj Franc Stupica

1893 • 1943

Pred 50-timi leti je ustanovil sedaj že pokojni g. Franc Stupica trgovino z železnino in poljedelskimi stroji v **LJUBLJANI**, na Gosposvetski cesti št. 1 poleg „FIGOVCA“. Ta trrdka obstoja in posluje še danes na istem mestu pod naslovom

Železnina

Fr. Stupica

in se ob svoji 50-letnici najlepše zahvaljuje vsem spoštovanim odjemalcem, prijateljem in znancem za njih naklonjenost in zvestobo!

Ko boste v bodočnosti zopet potrebovali stavbni material, vodovodne potrebščine, gospodinjske predmete, poljedelske stroje, obrtniško orodje, razstrelivo itd., obrnite se z zaupanjem na gornjo trrdko.

Kot doslej si bo tudi v bodoče prizadevala zadovoljiti vsakogar s skrbno, strokovno in točno postrežbo in nizkimi cenami.

Križanka št. 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10					11			
12				13				
14	15		16		17		18	
19		20		21		22		23
24					25			
26				27				
28	29		30		31		32	
33		34		35		36		37
38					39			
40				41				

Vodoravno: 1. domača žival, 5. najhitrejša stvar, 10. žensko ime, 11. turški sodnik, 12. kraj na Dolenjskem, 13. zdravnik, 14. listnato drevo, 17. nesreča, 19. del zidu, 21. nekdanja balkanska reka, 24. plemiški naslov, 25. padavina, 26. zgodovinski zapisek, 27. pasje ime, 28. nemški slikar, 31. gmota (tujka), 33. ograja, 35. žig, 38. žensko ime, 39. del glave, 40. božja čednost, 41. trud.

Navpično: 1. pisanka, 2. del dneva, 3. voda, 4. žensko ime, 5. Levstikova povest, 6. zdravilišče v Istri, 7. prevozno sredstvo, 8. žensko ime, 9. glashilo, 15. zdravilna rastlina, 16. del pohištva, 17. del glave, 18. del noge, 19. brencelj, 20. državna blagajna, 22. domača žival, 23. vzrok bolečine, 29. reka v Afriki, 30. ognjenik na Siciliji, 31. zdravilna rastlina, 32. slovanski vladar, 33. do-

Veliko povpraševanje po sadnem drevju

Na Bolgarskem je povpraševanje po sadikah sadnega drevja tako veliko, da od državnih drevesnic dobavljenih 1 milijon sadik ni zadostovalo. Kmetijsko ministrstvo skuša sedaj dobiti potrebne sadike iz zasebnih drevesnic.

Zavod za industrijsko gospodarstvo

Nemško mesto Frankfurt am Main je dobilo novo važno gospodarsko ustanovo. Ustanovljen je bil Zavod za industrijsko gospodarstvo, ki ima strokovno učilišče, v katerem se bodo izobraževali pripravniki za vodstvo raznih industrijskih obratov in gospodarskih ustanov. Glavna naloga zavoda je izoblikovanje novega tipa podjetnika in trgovca v industriji.

Angleški finančniki špekulirajo z živino

Angleški finančniki se bavijo sedaj po poročilih londonskega dopisnika lista »Nya Dagligt Allehandat« z govedom, ovcami in svinjami. Ti plačujejo rekordne cene za domače živali, katere hočejo prodajati po vojni z visokimi dobički. Zato je cena živini zelo narasla. Kmetje si sploh ne morejo ničesar več kupiti in se bridko pritožujejo.

mača žival, 34. nordijski denar, 36. zamašek, 37. goriško gričevje.

Rešitev križanke št. 30

Vodoravno: 1. poraz, 6. osat, 10. oral, 11. Istra, 12. Selim, 13. Trst, 14. tvor, 17. sadra, 20. lepak, 22. Prut, 25. Irig, 26. anoda, 27. kalup, 28. Oman, 29. Avar, 32. otava, 35. Videm, 37. epik, 40. Enej, 41. omelo, 42. kovač, 43. eter.

Navpično: 1. post, 2. Ero, 3. ralo, 4. ali, 5. zimska pomoč, 6. ost, 7. strd, 8. Ars, 9. tata, 15. vera, 16. ragu, 18. apno, 19. ruda, 20. Lika, 21. pila, 23. Roma, 24. Tana, 30. vino, 31. reja, 33. teme, 34. vile, 35. vek, 36. Dev, 38. pet, 39. kor.

Križem sveta

Nek londonski list n. pr. poroča, da se je nek kmet vrnil praznih rok iz treh dražb, čeprav bi rad plačal tudi 7000 švedskih kron za bika za rejo. — Bik pasme Guernsey stane n. pr. 61.000, pasme Dairy 55.000, junec 30.000 in Herfordski bik 12.500 švedskih kron.

Gosja peresa še niso pozabljena

Nihče bi ne verjel, da je še kdo na svetu, ki piše z gosjimi peresi ali da kdo takšna peresa celo v poklicu pripravlja. Ta, menda edini izdelovalec gosjih peres na svetu je S. Grey Barton v Peckhamu na Angleškem, ki razpošlje vsako leto po več tisoč gosjih peres po svetu. Uporabljajo jih menda samo čudaki in vneti sovražniki vsega napredka. Ti si privoščijo v tem pogledu tudi kaj posebnega, namreč ne samo navadno gosje pero, temveč kakšno »aristokratsko« labodje pero. Takšnih izdelka Barton vsako leto nekoliko tucatov. Nekoč pa je dobil celo naročilo za pavje pero. Hotel ga je imeti neki plemenitaš, ki je redil na svojem posestvu pave in ki ni maral svoje poročne listine podpisati z nobenim drugim peresom. Barton pa izdelal iz ptičjih peres vsako leto tudi nekoliko milijonov zobotrebcev. Spretna delavka v njegovi tovarni jih napravi vsak dan lahko preko 4000.

Mali oglasnik

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Govlarskega vajenca

sprejemem - hrana in stanovanje pri mostru A. belj Ivan, Dev. Mar. v Polju 74

OGLASUJ

v Domoljubovem malem oglasniku!

Herausgeber — Izdajatelj: dr. Gregorij Pečjak. — Schriftleiter — Urednik: Franco Kremžar. — Für »Ljudska tiskarna« — Za »Ljudsko tiskarno« — Jože Kramarič.

»Domoljub« stane 24 lir za celo leto, za inozemstvo 30 lir. — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročila, inserate in reklamacije pa uprava »Domoljuba«. — Oglasi se zaračunajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave štev. 40-04.